

УДК 378.013

Г. В. Тимошук (Харків, Україна)

ГОТОВНІСТЬ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Потужні політичні, економічні, ідеологічні та соціальні трансформації, що зараз відбуваються в Україні, обумовлюють нові акценти у професійній підготовці майбутніх фахівців. Зокрема, набуває все більшого поширення проблема переходу об'єктної позиції в суб'єктну, де ключовими є персоналізація, актуалізація внутрішніх характеристик особистості, реалізація її внутрішнього потенціалу та подолання відповідних перешкод у даних процесах, що не є можливим без сформованої готовності до професійної самореалізації.

Актуальність окресленого питання підтверджується положеннями Закону України «Про вищу освіту» (2014) [1], Указу Президента України «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012 – 2020 роки» (2012) [4], де відзначено, що одним з орієнтирів освітньої політики держави є створення умов для найповнішого розкриття та опредметнення сутнісних сил особистості, виявлення її творчого потенціалу, задоволення очікувань населення щодо професійної самореалізації тощо, а також численними дисертаційними роботами вітчизняних науковців (В. Гупаловська, А. Зарицька, В. Кот, З. Крижановська, І. Лебедик, К. Поселецька, Л. Рибалко, К. Сергєєва, І. Сірак, В. Слівінський, Л. Служинська, М. Ярославцева та інші), в яких професійна самореалізація – необхідна умова та якісний показник набуття професіоналізму.

Професійну самореалізацію слід розглядати (за Л. Мітіною) як дворівневу інтегральну характеристику суб'єкта діяльності й особистості,

яка в моделі професійного розвитку складає важливу завершальну стадію поряд зі стадіями самовизначення та самовираження. Характерними для даної категорії є: формування життєвої філософії, осмислення себе як професіонала, визначення сенсу життя, що позитивно впливає не лише на рівень професійної майстерності, а й на гармонійний розвиток особистості. Водночас професійний розвиток, який відбувається впродовж життя, визначається суперечностями між Я-чинним, Я-дзеркальним та Я-творчим кожного фахівця. Вектором професійної самореалізації стає Я-творче [3, с. 51].

Належний рівень професійної самореалізації забезпечується наступними послідовними етапами: професійне самовизначення, професійне становлення в обраній сфері діяльності, самопроекування, самовдосконалення, кожний з яких характеризується постійним подоланням зовнішніх труднощів і внутрішніх протиріч між реальним та бажаним рівнями професіоналізму, професійною діяльністю під гаслом: «Бути, а не здаватися».

При цьому, як зазначає Н. Кузьміна, особистість у процесі самореалізації розвивається тоді, коли створює власні інтегративні схеми різноманітних типів, а саме: синтезу знань, які отримані з різних джерел, організації їх у систему та використання на практиці у процесі вирішення теоретичних і практичних завдань; здійснення зворотнього зв'язку («Чи зміг я досягнути бажаного результату, чи задовольняє він мене?») [2, с. 63].

Джерелом формування готовності до професійної діяльності є активне включення у спеціально організоване освітнє середовище вищих навчальних закладів. При цьому важливими є визнання ціннісно-сміслових детермінант; розуміння адекватної самооцінки, мотивації досягнення успіху, установки на результат; наявність широкого діапазону життєвих інтересів, зовнішньої та внутрішньої спрямованості цілей.

Таким чином, формування готовності до професійної самореалізації у процесі фахової підготовки є актуальним вектором побудови особистісно-орієнтованої парадигми навчання, а також необхідним атрибутом переходу до якісно нового етапу соціально-економічного та культурного розвитку України. Разом з тим організація освітнього середовища, яке спрямоване на розвиток продуктивної «Я»-концепції суттєво підвищить рівень конкурентоспроможності майбутніх спеціалістів на ринку праці, актуалізує їхні ціннісні орієнтири у численних інформаційних потоках.

Перспективним для подальшого наукового пошуку є більш ґрунтовний аналіз сутності та особливостей професійної самореалізації особистості, розкриття механізмів її активізації, визначення педагогічних умов формування готовності майбутніх фахівців до професійної самореалізації.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Сергеева Б. В. Основы профессионально-познавательной активности будущего педагога начального образования : учеб. пособ. / Б. В. Сергеева. – Краснодар : Кубанский гос. ун-т, 2015. – 164 с.
3. Сірак І. П. Формування готовності майбутніх медичних сестер до професійної самореалізації : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Сірак Інна Петрівна ; ВДПУ ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – 296 с.
4. Указ Президента України «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012 – 2020 роки». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>